

Hoge commissaris te Djakarta (Van Bylandt) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 18 feb. 1955

Toen mij vanochtend bleek dat Bouman gisteren tot 2 uur 's nachts was verhoord en het verhoor vanochtend om 8 uur werd voortgezet, besloot ik om onverwijld de Minister van Buitenlandse Zaken te bezoeken om zo mogelijk alsnog te voorkomen dat men tot arrestatie van Bouman zou overgaan. Komt het immers zover dan wordt redressering van de situatie nog moeilijker.

Sunario ontving mij reeds om half elf en ik laat hieronder mijn betoog volgen.

Ik vroeg zijn aandacht voor hetgeen ik noemde een zorgwekkende ontwikkeling.

Gisteren is de advocaat, die op verzoek van de Nederlandse Regering de verdediging op zich heeft genomen niet alleen langdurig verhoord - verhoor dat heden wordt voortgezet - , doch huiszoekingen zijn verricht in het huis en kantoor van deze goed bekend staande advocaat.

Dit alles op de verklaring van een ongunstig individu - een oplichter, die betaald politie-informateur is, en dus partij. Een blijkbaar onbetrouwbaar individu gelet op de fantastische verhalen, die deze getuige deed over Amerikaanse en Britse vliegtuigen; en die ook niet geschroomd had nu de goede naam van de NMM en het HC in opspraak te brengen.

Ik wees er op dat dit optreden tegen de advocaat reeds nu de Nederlandse gemeenschap ernstig verontrust.

Daarenboven wordt de verdediging door dit optreden belemmerd, misschien straks lam gelegd.

Ik gaf daarop in het kort een tableau van de onbevredigende stand van zaken, dat gebrek aan rechtszekerheid illustreert: 15 dossiers nog steeds niet uit handen der politie, langdurige preventief zitting, mishandelingen, een der arrestanten Kolk vrijwel gek gemaakt, geen biecht, geen consulaire bezoek aan Michael.

Niet alleen de ogen van de Nederlandse gemeenschap zijn op deze zaak gericht, maar ook die van de internationale pers; buitenlandse correspondenten hadden nu reeds gesproken van fantastische proceedings.

Ik vervolgde: Het loopt nu al de spuigaten uit maar de politie kan een nog grotere blunder maken en dat is de verdediger arresteren. Ik zeide zulks bij alles wat nu al was gebeurd niet uitgesloten te achten al zou dit misschien een unicum zijn in de geschiedenis van de rechtspraak - behalve natuurlijk in landen achter het IJzeren Gordijn.

Ik zeide tenslotte naar hem toe te zijn gekomen om terstond zijn aandacht te vragen voor deze zaak, omdat hij

1. een verantwoordelijkheid had als Minister van Buitenlandse Zaken en
2. ik wist dat de goede naam van Indonesië hem na aan het hart lag.

Ik achtte periculum in mora aanwezig.

Sunario die mij zwijgend en met gesloten ogen had aangehoord, zeide toe hier vandaag werk van te maken. Hij moest zich op de hoogte stellen uiteraard. Hij had de courant gelezen en de ernst van de beschuldiging had hem getroffen. Zonder te willen zeggen, dat er geen rook was zonder vuur in dit geval, zinspeelde hij daarna op ernstige handelingen van Nederlandse zijde die te zijner kennis waren gebracht. Ik vroeg daarover op de hoogte te worden gesteld. De zaak was echter nog in onderzoek; ik zou er later wel meer van horen.

Ik zeide dat ongetwijfeld journalisten zich heden tot het HC zouden wenden, en gaf hem ongevraagd de verzekering dat ik mijn verklaring zo rustig mogelijk zou houden in dit stadium.